

חק לישראל – פרשת ויקרא יום ב'

תורה – ויקרא פרק א'

(ז) ונתנו בני אהרן הכהן אש על המזבח וערכו עצים על האש: (ז) ונתנו בני אהרן הכהן אש על המזבח וערכו עצים על האש: (ח) ונתנו בני אהרן כהנא אשתא על מדבחא ויסדרון אעיא על אשתא:

(ח) וערכו בני אהרן הכהנים את הנתחים את הראש ואת הפדר על העצים אשר על האש אשר על המזבח: (ח) וערכו בני אהרן הכהנים את הנתחים את הראש ואת הפדר על העצים אשר על האש אשר על המזבח: (ח) ויסדרון בני אהרן כהנא ית אבריא ית רישא וית תרבא על אעיא די על אשתא די על מדבחא:

(ט) וקרבו וקרעו ירחץ במים והקטיר הכהן את הפל המזבחה עלה אשה ריח ניחוח ליהודה: (ט) וקרבו וקרעו ירחץ במים והקטיר הכהן את הפל המזבחה עלה אשה ריח ניחוח ליהודה: (ט) וגויה וקרעוהי יחלל במיא ויסק כהנא ית בולא למדבחא עלתא קרבו דמתקבל ברעוא קרם יי:

(י) ואם מן הצאן קרבנו מן הכשבים או מן העזים לעלה זכר תמים יקריבנו: (י) ואם מן הצאן קרבנו מן הכשבים או מן העזים לעלה זכר תמים יקריבנו: (י) ואם מן ענא קרבניה מן אמריא או מן בני עזיא לעלתא דכר שלים יקרביניה:

רש"י

כבוד של מעלה: אשר על המזבח – שלא יהיו הגזירין יולאין חוץ למערכה:
(ט) עולה – (זכחים פל) לשם עולה יקטירנו: אשה – כשישחטנו יהא שוחטו לשם האש וכל אשה לשון אש פושאיי"ר בלע"ז: ניחוח – נחת רוח לפני שאמרתי ונעשה ראוני:
(י) ואם מן הצאן – (ת"כ זכחים פל"ה) וי"ו מוסקיף על ענין ראשון ולמה הפסיק ליתן ריח למשה להתבונן בין פרשה לפרשה: מן הצאן מן הכשבים או מן העזים – (ת"כ זכורות מל) הכי אלו ג' מיעוטין פרט לזקן לחולה ולמזוהם:

(ז) ונתנו אש – (חולין פא) אע"פ שהאש יורדת מן השמים מורה להביא מן הדיוט: בני אהרן הכהן – כשהוא זכיהונו הא אש עבד זבגדי כהן הדיוט עבודתו פסולה:
(ח) בני אהרן הכהנים – כשהם זכיהונו הא כהן הדיוט שעבד בשמונה בגדים עבודתו פסולה: את הנתחים את הראש – (ת"כ) לפי שאין הראש בכלל הפשט שכבר הותז בשחיטה לפיכך הולכך למנותו לעלמו: ואת הפדר – (שם חולין כד) למה נא' ללמדך שמעלהו עם הראש ומכסה זו את בית השחיטה וזהו דרך

נביא – ישעיה פרק מג' כז' כח' פרק כד' א' ב'

(כז) אביך הראשון חטא ומליציך פשעו בי: (כז) ואפיס רברבי קודשא ואמסר לקטלא יעקב וישראל לחסודין:

(כח) ואחלל שרי קדש ואתנה לחרם יעקב וישראל לגדופים: (כח) ואפיס רברבי קודשא ואמסר לקטלא יעקב וישראל לחסודין:

חק לישראל – פרשת ויקרא יום ב'

והזהמה, הוי אומר זה מחמך: הגיע לחצר החיצונה – מילתא באנפי נפשה היא ולא דין כדון קא מיירי: לחצר החיצונה – של עיר, שהוא מקום המשתמר ראשון. כשיצוא לפרק החמור, נוטל צידו מעליו כלים הנטלן בשבת: ושאניס נטלן מחיר את החצלים – של אוכף שהן קשורים, והשקין נופלים:

(ב) מתיירין פקיעי עמיר לפני בהמה, ומפספסים את הפיו, אבל לא את הזירין. אין מרסקין לא את השחת ולא את החרובין לפני בהמה, בין דקה בין גסה. רבי יהודה מתיר בחרובין לדקה:

פקיעי עמיר, אלא שהפקיעין יש להן שני קשרים אחד בראשן ואחד בסופן, והזירין יש להן שלשה קשרים קשר אחד יתר באמצעו, וקאמרה מתניתין שאין מפספסים את הזירין ואע"פ שהן דחוקים זה בזה ומתחממים והזהמה קלה בהן, אלא מתיר שלשה אגדיהן בלבד, דהתרת אגדיהן משוי להו אוכלא כפקיעין: אין מרסקין את השחת – אין מחתכין עשב של תבואה והיא אספסתא, משום דטרחא שלא לטורח הוא: רבי יהודה מתיר בחרובין לבהמה דקה – ששיניה דקות וקשין לה. ואין הלכה כרבי יהודה:

(ג) אין אובסין את הגמל, ולא דורסין, אבל מלעיטין. ואין ממרין את העגלים, אבל מלעיטין. ומזהלקטין לתרגולין, ונותנין מים למרסן, אבל לא גובלים. ואין נותנין מים לפני דבורים ולפני יונים שבשוקה, אבל נותנין לפני און ותרגולין ולפני יוני הרדסיות:

להחזיר: ומהלקטין לתרגולין – שתוחב המאכל לתוך פיו במקום שיכול להחזיר: אבל לא גובלין – אין לשין אותן במים: אין נותנין מים לפני דבורים – שאין מזונותיהן עליו, שיואלין ואוכלין בשדה ומים מזויין להם באגמים: דורסאות – יונים שגדלים בצחים. ונקראים דורסיות על שם הורדום המלך שהיה מגדל מהן בארמונו:

רגליה לילך יניחנו עליה, כי היכי דלא תעביד הבהמה עקירה והנחה, דאי שביק לה למעבד עקירה והנחה והוא מחמך אחריה ומנהיגה, נמלא מחמך אחר בהמתו בשבת ואסור, אע"פ שאינה טעונה אלא כל דהוא, דכתיב (שמות כ) לא תעשה [כל] מלאכה אתה ובהמתך, איזו היא מלאכה שנעשית בין האדם

רע"ב – (ב) פקיעי עמיר – קשין של שבלים שאגדן מתירין אותן, דכל זמן שהן קשורין לאו אוכלא נינהו ומתירין אותן לשויניהו אוכלא. אבל פספוס, לפזרן כדרך שרגילין לפזר עשבים לפני בהמה כדי שתריח ריחן ויהיו יפין לה לאכלן, אסור בפקיעי עמיר, דמאחר דאתעבידו אוכלא בהיתר הפקיעין, והפספוס אינו אלא לתענוג בעלמא, ומטרח בדבר שהוא כבר אוכל לא טרחין: ומפספסים את הכיפיים – ענפים לחים של ארז מפזרים ושוחטים אותן לפני הבהמה שתריח ריחן, דבלאו פספוס לא הו אוכלא: אבל לא את הזירין – הן הן

רע"ב – (ג) אין אובסין – [אין] מאכילין אותו על כרחו ותוחבים לו בגרונו. ופירוש אובסין, עושין לה אבוס בתוך מעיה: ולא דורסין – שדורס המאכל לתוך גרונה, ומייהו לא הוי כמו אובסין: אבל מלעיטים – שתוחב לו המאכל במקום שיכול להחזיר: אין ממרין – מפטמין, לשון וחלב מריאים (ישעיה א). ופירוש המראה, שתוחב לו המאכל לפניו מבית הבליעה במקום שאינו יכול

חק לישראל – פרשת ויקרא יום ב'

(ד) מִחֲתָכִין אֶת הַדְּלוּעִין לְפָנֵי הַבְּהֵמָה, וְאֶת הַנְּבֵלָה לְפָנֵי הַכְּלָבִים. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, אִם לֹא הֵיְתָה נְבֵלָה מֵעֶרֶב שֶׁבַת, אֲסוּדָה, לְפִי שִׁאינָה מִן הַמּוֹכֵן:

ולא לבהמה: רבי יהודה אומר אם לא הייתה נבלה מערב שבת אסורה – דכל מידי דחזי לחיוב לא מקצה ליה לבהמה, ואפילו חולה מערב שבת סובר שתתפא. ואין הלכה כרבי יהודה:

(ה) מִפִּירֵין נְדָרִים בְּשֶׁבַת, וְנִשְׁאָלִין לְדַבָּרִים שֶׁהֵן לְעֶרְבַּת הַשֶּׁבַת. פּוֹקֵקִין אֶת הַמָּאוֹר, וּמוֹדְדִין אֶת הַמְטָלִית וְאֶת הַמְקוּוֹה. וּמַעֲשֶׂה בִימֵי אָבִיו שֶׁל רַבִּי צְדוֹק וּבִימֵי אָבִיא שְׁאוּל בֶּן בְּטַנְיָה, שֶׁפָּקְדוֹ אֶת הַמָּאוֹר בְּטַפִּיחַ, וְקִשְׂרוֹ אֶת הַמְקוּוֹה בְּגָמִי לִידַע אִם יֵשׁ בְּגִיגִית פּוֹתַח טַפַּח אִם לֹאוֹ. וּמוֹדְבִירֵיהֶן לְמַדְנֵהוּ, שֶׁפּוֹקֵקִין וּמוֹדְדִין וְקוֹשְׂרֵין בְּשֶׁבַת:

לידע אם יש בגיגית פותח טפח – כמין שציל קטן היה בין שני בתים, שלא היה מקורה אלא שגיגית מונחת על גבו, והיו חלונות פתוחות מן הבתים אל השציל, והיו חוששין שמא ימות מת צבית אחד ותהא הטומאה באה מן החלון אל השציל ומן השציל אל הצבית האחר דרך החלון הפתוח, לפיכך פקדו את החלון הפתוח לצבית שהטומאה בתוכו בטפיח של חרס, וגבו ללד (השציל) והצבית, וכלי חרס אינו מיטמא מגבו וחוצץ, כי חששו שמא אין בסדק הגיגית פותח טפח ונמצאת הגיגית מאלהת על השציל והטומאה באה דרך השציל מצבית זה לצבית זה. אחר כך הוצרכו לפתוח החלון וליטול אותו טפיח הפקוק בחלון, ובאו לידע אם יש באותו סדק של גיגית פותח טפח ואין סם אוהל באותו שציל להביא את הטומאה, שהטומאה יולאה מן השציל דרך סדק שצגיגית כלפי מעלה, או אין בסדק של גיגית פותח טפח ונמצאת השציל כאוהל ומביאה את הטומאה מצבית לבית, ומדדו מקדה של חרס וקשרה בגמי והוסיטוה כלפי מעלה, לראות אם היה בסדק הגיגית פותח טפח אם לאו: ומדבריהם למדנו שפוקקין ומודדין וקושרין בשבת

רע"ב – (ז) מחתכין את הדלועים – התלושים: לפני הבהמה – ואע"ג דסתמן לאו למאכל בהמה קיימי אלא לאדם: ואת הנבלה – שנתנבלה היום. ואף על גב דבין השמשות הייתה עומדת לאדם

רע"ב – (ח) מפירין – בעל לאשתו ואב לבתו: ונשאלין – לחכם: שהן לצורך השבת – כגון שגדר שלא יאכל היום. ואנשאלין דוקא קאי, דאילו בעל או אב מפר בין נדרים שהן לצורך השבת בין נדרים שאינן לצורך השבת, כיון שאינו יכול להפר אלא ביום שמעו בלבד. ונדרים שהן לצורך השבת אפילו היה לו פנאי להשאל עליהם קודם השבת נשאלין עליהם בשבת: פוקקין את המאור – החלון שממנו האורה נכנסת סותמין אותו בלוח או בשאר כל דבר שרגילין לסתום בו: ומודדין את המטלית – כגון אם הייתה טמאה ונגעה בטהרות, מודדין אותה אם יש בה שלש אצבעות על שלש אצבעות, לידע אם נטמאו הטהרות אם לאו, דמטלית פחותה משלש על שלש אינה לא מיטמאה ולא מטמאה: ואת המקוה – לידע אם יש בה אמה על אמה ברום שלש אמות. שאלו מדידות של מורה הן לפיכך מותר למדוד אותן בשבת: שפקדו את המאור – את החלון. וקרוי מאור, שממנו האורה נכנסת: בטפיח – פך של חרס: מקדה – כלי חרס: בגמי – להכי נקט גמי, שראוי למאכל בהמה ולא מבטל ליה להיות קשר של קיימא:

חק לישראל – פרשת ויקרא יום ב'

– ובלבד שלא יהיה קשר של קיימא, והמלידה תהיה של מצוה, או להתלמד על דבר הוראה:

גמרא – שבת דף קנ"ה ע"ב

נותנין מזונות לפני כלב ואין נותנין מזונות לפני חזיר ומה הפרש בין זה לזה זה מזונותיו עליך וזה אין מזונותיו עליך אמר רב אשי מתניתין נמי דיקא אין נותנין מים לפני דבורים ולפני יונים שבשובך אבל נותנין לפני אווזין ולפני תרנגולין ולפני יוני הרדיסיות מאי טעמא לאו משום דהני מזונותן עליך והני אין מזונותן עליך ולטעמיה מאי איריא מיא אפילו חיטי ושערי נמי לא אלא שאני מיא דשכיחי באגמא דרש רבי יונה אפיתחא דבי נשיאה מאי דכתיב (יודע) ידע צדיק דין דלים יודע הקדוש ברוך הוא בכלב שמזונותיו מועטין לפיכך שוהה אכילתו במעיו שלשה ימים כדתנן כמה תשהה אכילתו במעיו ויהא טמא בכלב שלשה ימים מעת לעת ובעופות ובדגים כדי שתפול לאור ותשרף אמר רב המנונא שמע מינה אורח ארעא למשדא אומצא לכלבא וכמה אמר רב מרי משח אודניה וחוטרא אבתריה הני מילי בדברא אבל במתא לא דאתא למסרך אמר רב פפא לית דעניא מכלבא ולית דעתיר מחזירא:

רש"י על הגמרא

אין מזונותו עליך – דשכיחי להו בדברא: חזיר אין מזונותו עליך – דארוך אדם שיגדל חזירים: מתניתין נמי דוקא – דאפילו שדי קמייהו נמי לא: דשכיחי באגמא – אכל מזונות לא שכיחי להו: שמזונותיו מועטין – שאין אדם חס עליו לתת לו מזונות הרבה: כמה תשהה במעיו – דהכלב שאכל בשר מת ומת הכלב צבית, תוך שלשה ימים מטמא צאהל, אכל בחייו לא מטמא, דטומאה צלועה צבעלי חיים לא מיטמא, כדאמר

צבחה המקשה (חולין עא, ב): שמע מינה – מדקאמר שהקפיד הקדוש ברוך הוא על מזונותיו: משח אודניה – מעט כמות אונו, וחוטרא צתריה יכהו צמקל מיד, שלא יהא מרגילו אכלו: אכל צמתא – לא ליתיב ליה מידי, אי לאו דידיה הוא: משום דאתי למסרך – צתריה, ויפסידו: לית דעתיר מחזירא – שכל מאכל ראוי לו, ומוצא לאכול, ואף מאכילין לו הרבה:

זוהר – ויקרא דף ד' ע"א

רבי יהודה אומר, אכלו רעים שתנו ושכרו דודים, אלן פל מארי דיבבא ויללה, דאתבסמו פלהו ואתברכו פחדא. דהא מסעודתא דמלכא מתהניין

חק לישראל – פרשת ויקרא יום ב'

כִּלְאָ. וְאִימְתִי אֲכַלִּי כִּלְהוּ. בְּשִׁעֲתָא דְמִלְכָּא (ס"א אתאחדרי) אֲתִי חֲדִי. וְעַל דָּא מִלְכָּא אֲתַחֲדִי, וְחֲדִי לְמִטְרוּנִיתָא בְּקִדְמִיתָא, לְבִתְרָא כִּלְהוּ אֲכַלְוּ וְחֲדָאן: רַבִּי אָבָא אָמַר, אֲכַלְוּ רַעִים שְׁתוּ וְשִׁכְרוּ דוּדִים, אֲלִין אֵינּוּן שִׁית דְּקַאמְרוּ, וְאֲלִין אֵינּוּן דְּכִתִּיב בְּהוּ, (שיר השירים א) הַבִּיאֲנִי הַמֶּלֶךְ חֲדָרָיו וְגו'. שְׁתוּ וְשִׁכְרוּ, מִהֵוּא יֵין דְּרוּי לְכִלְאָ. רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, כָּל אֵינּוּן דְּלִתְתָּא, דְּכִיּוּן דְּאֵינּוּן שִׁית אֲתַבְּרַכָּאן, כִּלְהוּ דְּלִתְתָּא מִתַּבְּרַכָּאן:

רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, כִּלְאָ שְׁפִיר, אֲבָל רְזָא דְמִלְכָּה, אֲכַלְוּ רַעִים לְעִילָא, שְׁתוּ וְשִׁכְרוּ דוּדִים לְתַתָּא. אָמַר לִיה רַבִּי אֶלְעָזָר, מֵאן אֵינּוּן לְעִילָא, וּמֵאן אֵינּוּן לְתַתָּא. אָמַר לִיה יְאֹת שְׁאִילְתָּא, דָּא אֲתַר עֲלָאָה דְּאֵינּוּן בְּאַחְדוּתָא בְּחֲדוּתָא דְּלָא מִתַּפְּרִשׁוּן לְעִלְמִין, אֲלִין אֲקִרוּן רַעִים. הֲדָא הוּא דְּכִתִּיב, (בראשית ב) וְנָהָר יוֹצֵא מֵעֵדֶן, וְהָהוּא נָהָר לֹא מִתַּפְּרִשׁוּן לְעִלְמִין, וְאֲשַׁתְּכַחוּ לְעִלְמִין בְּרַעוּתָא בְּאַחְדוּתָא בְּחֲדוּתָא. שְׁתוּ וְשִׁכְרוּ דוּדִים, אֲלִין אֵינּוּן לְתַתָּא, דְּאֲקִרוּן דוּדִים, לְזַמְנִין יְדִיעֵן וְהָא אֲוִקִימְנָא:

תָּא חֲזִי בְּאֵינּוּן עֲלָאֵי כְּתִיב בְּהוּ אֲכִילָה בְּלָא שְׁתִּיָּה. מֵאֵי טַעְמָא. מֵאן דְּאִית לִיה גְּרַבִּי דְּחִמְרָא, אֲכִילָה בְּעִיא. וּבְגִין דְּתַמְנוּ שְׂרִיא חִמְרָא דְּמִנְטְרָא, כְּתִיב בְּהוּ אֲכִילָה. וּבְאֵינּוּן תַּתְּאֵי דְּבַעֲיִין שְׁקִיו, כְּתִיב בְּהוּ שְׁתִּיָּה, דְּהָא כָּל נְטִיעֵן שְׁקִיו בְּעִיין מִנְחָלָא דְּעַמִּיקָא. וְעַל דָּא, בְּאֵלִין אֲכִילָה, וּבְאֵלִין שְׁתִּיָּה. אֲלִין רַעִים וְאֲלִין דוּדִים:

אָמַר לִיה רַבִּי אֶלְעָזָר, אֲתַחֲזִי דְּהָא דוּדִים חֲבִיבוּתָא אֵינּוּן, אָמַי אֵינּוּן תַּתְּאֵי. אָמַר לִיה, אֵינּוּן דְּתַאֲבִין דָּא לְדָא, וְלָא מִשְׁתַּפְּחִין תְּדִיר, אֲקִרוּ דוּדִים. וְאֵינּוּן דְּמִשְׁתַּפְּחִי תְּדִיר, וְלָא מִתַּפְּסִיין וְלָא מִתַּפְּרִשׁוּן דָּא מִן דָּא, אֲקִרוּ רַעִים. וְעַל דָּא, אֲלִין דוּדִים, וְאֲלִין רַעִים, אֲלִין בְּרַעוּתָא בְּאַחְדוּתָא תְּדִיר, וְאֲלִין בְּתִיאובְּתָא לְזַמְנִין. וְדָא הוּא שְׁלִימוּתָא דְּכִלְאָ, בְּגִין דְּתַתַּבְּרַכָּא כְּנִסְתָּא יִשְׂרָאֵל, וּכְדִין חֲדוּתָא בְּכִלְהוּ עִלְמִין:

הלכה – הרמב"ם מעשה הקרבנות פרק א'

(ה) קרבנות הצבור הם שני תמידין של כל יום ומוספי שבתות וראשי חדשים והמועדות ושעיר חטאת של יום הכפורים וכן אם שגגו בית דין והורו בע"ז מביא כל שבט ושבט פר ושעיר הפר עולה והשעיר חטאת ואלו השעירים הם הנקראים שעירי ע"ז ואם שגגו והורו בשאר המצות מביאין פר לחטאת והוא הנקרא פר העלם דבר של צבור:

(ו) קרבנות היחיד הם הבכור והמעשר והפסח והחגיגה והיא שלמים והראיה והיא עולות וקרבתן הגר והוא עולה מן הבהמה או שני בני יונה או שתי תורים ושניהן עולה או שתי בהמות אחת עולה ואחת שלמים והנודר או המתנדב עולה או שלמים ושלמים הבאין עם הלחם הם הנקראים תודה וכן קרבנות הנזיר והן עולה וחטאת ושלמים וקרבתות

חק לישראל – פרשת ויקרא יום ב'

מצורע והן חטאת ואשם ועולה וקרבנות זבים ויולדות והן חטאת ועולה וקרבן השוגג במצות לא תעשה שיש בה כרת והוא חטאת ואם נסתפק לו אם עשה או לא עשה אותו החוטא מביא אשם והוא הנקרא אשם תלוי ויש עבירות שמביא עליהן אשם והוא הנקרא אשם ודאי וכן איל העולה ופר החטאת שמקריב כהן גדול משלו ביום הכפורים הרי הן קרבן יחיד ופר זה הוא הנקרא פר יום הכפורים וכל אלו הקרבנות מפורשין הן בתורה וכל אחד מהן יתבאר דיניו במקומו:

לע"נ

זאב חיים בן שרה, משה דוד בן סוזנה מלכה, גד גבריא אל בן סוזן, סוזנה מלכה בת שמחה, דניאלה פורטונה בת רחל, צדיקה בת שרה ז"ל.